

ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ไตร่ตรองลองพูด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง คำและความหมาย เรื่องไตร่ตรองก่อนเชื่อ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

การอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความสำคัญ คือ การอ่านที่มุ่งค้นหาสาระของเรื่อง หรือของหนังสือแต่ละเล่มที่เป็นส่วนใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญของเรื่อง

ใจความสำคัญของเรื่อง คือ ข้อความที่มีสาระคลุมข้อความอื่น ๆ ในย่อหน้านั้น หรือเรื่องนั้นทั้งหมด

ส่วนขยายใจความสำคัญ เป็นประโยคหรือข้อความที่ขยายเนื้อหาสำคัญให้ชัดเจนขึ้น เช่น การอธิบายความหมาย การยกตัวอย่าง การเปรียบเทียบ เป็นต้น

ประโยคใจความสำคัญมี ๒ ลักษณะ

๑. ประโยคใจความสำคัญที่เขียนไว้อย่างชัดเจน

ได้แก่ ประโยคที่อยู่ตอนต้นย่อหน้า ตอนท้ายย่อหน้า และอยู่ทั้งตอนต้นและตอนท้ายย่อหน้า

ตัวอย่างที่ ๑

ในการบันเทิงและการกีฬา ไม้ไผ่มีส่วนสำคัญร่วมอยู่ด้วยเป็นอันมาก โดยเฉพาะในการทำเครื่องดนตรี อันได้แก่ลูกระนาด อังกะลุง ขลุ่ย เกราะ และส่วนประกอบต่างๆของการแสดง การเต้นรำ เช่น รำกระทบไม้ รำต่าง ๆ ที่ต้องใช้เครื่องมือทำจากไม้ไผ่ ทำให้การเต้นรำนั้น ๆ งดงามน่าดูเป็นอันมาก สำหรับการกีฬา ไม้ไผ่ใช้ทำโครงวาวได้ดี

(จาก ความรู้เรื่องไม้ไผ่ ของกรมป่าไม้)

ตัวอย่างที่ ๒

ในป่าที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาลนั้น นอกจากมีต้นไม้ใหญ่จำนวนมากขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นนั้น ยังเป็นที่อยู่ของสัตว์ป่านานาชนิด รวมทั้งนก แมลง และสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่าเรียกว่า จุลินทรีย์ พืชและสัตว์ในป่าต้องพึ่งพิงอาศัยกันและกัน **ป่าจึงอุดมไปด้วยสิ่งอันเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างมากมาย**

(จากหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ทรัพยากรที่มีค่าของเรา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ)

ตัวอย่างที่ ๓

การอ่านหนังสือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกคน โดยเฉพาะนักเรียนต้องถือว่าการอ่านหนังสือเป็นสิ่งสำคัญมากกว่างานอื่น ๆ เพราะวัยนักเรียนจะต้องแสวงหาความรู้เพื่อเตรียมสำหรับชีวิตในวัยผู้ใหญ่ การอ่านหนังสือจะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้กว้างขวาง การอ่านมากทำให้มีความรู้มาก ทำให้สติปัญญาเฉียบแหลม สามารถนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจได้ถูกต้อง และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ทำให้ชีวิตประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้การอ่านหนังสือยังทำให้นักเรียนได้รับความเพลิดเพลิน และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ **ถ้านักเรียนต้องการเป็นคนรอบรู้ ก็ต้องเป็นนักอ่าน**

๒. ประโยคใจความสำคัญที่ไม่ได้เขียนไว้อย่างชัดเจน

การหาใจความสำคัญจะต้องหาคำสำคัญหรือคำหลัก โดยการตั้งคำถามแล้วตอบคำถามว่า ข้อความในย่อหน้านั้น “ **ตัวละครมีใครบ้าง ใครทำอะไร และผลเป็นอย่างไร**” จากนั้นนำคำสำคัญหรือคำหลักมาเรียบเรียงให้เป็นประโยคใจความสำคัญ

วิธีการหาใจความสำคัญจากนิทาน

๑. อ่านโดยตลอดทั้งเรื่อง เพื่อให้รู้ว่าเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องอะไร จุดใดเป็นจุดสำคัญของเรื่อง

๒. อ่านให้ละเอียดอีกครั้ง เพื่อทำความเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน

๓. ตั้งคำถามหาคำสำคัญ หรือ คำหลัก ของแต่ละย่อหน้า ดังนี้

- ตัวละครในย่อหน้านี้มีใครบ้าง
- ตัวละครในย่อหน้านี้ทำอะไร
- ผลของการกระทำเป็นอย่างไร

๔. นำคำสำคัญหรือคำหลักมาเรียบเรียงเป็นประโยคใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้า

ตัวอย่าง

นิทานเรื่อง ผีกับนกพิราบ

ครั้งหนึ่งผีหนึ่งหล่นลงไปใต้น้ำ และคงจะจมน้ำตายเป็นแน่ ถ้านกพิราบตัวหนึ่งมองไม่เห็นเสียก่อน นกพิราบคาบไปไม้ยืนให้ผีงัดขึ้นมาได้

วันต่อมาขณะที่นกพิราบกำลังเกาะอยู่บนกิ่งไม้ นายพรานคนหนึ่งเข้ามาในป่า และเอาปืนจ้องจะยิงมัน แต่ผีเห็นเสียก่อน จึงบินไปต่อมือของนายพราน ทำให้มือของนายพรานสั่น กระสุนห่างเป้าไปมาก นกพิราบไม่เป็นอันตราย

(จากเรื่อง ผีกับนกพิราบ ของ ทองสุก เกตุโรจน์ ในหนังสือ สาวเจ้าปัญญา)

ย่อหน้าที่ ๑

ตั้งคำถามหาคำสำคัญหรือคำหลัก

คำถาม	คำสำคัญ หรือคำหลัก
๑. ตัวละครในย่อหน้านี้มีใครบ้าง	ผึ้ง กับ นกพิราบ
๒. ตัวละครในย่อหน้านี้ทำอะไร	ผึ้งหล่นน้ำ นกพิราบเห็นจึงคาบใบไม้ยื่นให้
๓. ผลของการกระทำเป็นอย่างไร	ผึ้งได้ขึ้นมาได้

นำคำสำคัญมาเรียบเรียงเป็นประโยคใจความสำคัญ

นกพิราบเห็นผึ้งหล่นน้ำจึงคาบใบไม้ให้ผึ้งได้ขึ้นมาได้

ย่อหน้าที่ ๒

ตั้งคำถามหาคำสำคัญหรือคำหลัก

คำถาม	คำสำคัญ หรือคำหลัก
๑. ตัวละครในย่อหน้านี้มีใครบ้าง	นกพิราบ นายพราน ผึ้ง
๒. ตัวละครในย่อหน้านี้ทำอะไร	นายพรานจะยิงนกพิราบ ผึ้งเห็นนายพราน ผึ้งบินไปต่อยมีोनายพราน
๓. ผลของการกระทำเป็นอย่างไร	นกพิราบไม่เป็นอันตราย

นำคำสำคัญมาเรียบเรียงเป็นประโยคใจความสำคัญ

ผึ้งเห็นนายพรานจะยิงนกพิราบ จึงบินไปต่อยมีोनายพราน นกพิราบไม่เป็นอันตราย

ใจความสำคัญนิทานเรื่องผึ้งกับนกพิราบ

นำสิ่งที่สรุปทั้ง ๒ ย่อหน้า มาเรียบเรียงเป็นใจความสำคัญใหม่ด้วยภาษาของตนเอง

นกพิราบเห็นผึ้งหล่นน้ำจึงคาบใบไม้ให้ผึ้งได้ขึ้นมาได้ ต่อมาผึ้งเห็นนายพรานจะยิงนกพิราบ จึงบินไปต่อยมีोनายพราน นกพิราบไม่เป็นอันตราย

บทอ่านสำหรับนักเรียน เรื่อง หมาป่ากับนกกระสา
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ไตร่ตรองลองพูด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การจับใจความสำคัญจากนิทาน
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

นิทานเรื่อง หมาป่ากับนกกระสา

หมาป่าตัวหนึ่งสวาปามอาหารอย่างตะกละตะกลาม จนก้างติดขวางคอหอยของมัน จะกลืนก็ไม่เข้าจะคายก็ไม่ออก มันจะกินอะไรอย่างอื่นก็ไม่ได้ นั่นคือสถานการณ์สุดเลวร้าย สำหรับเจ้าหมาป่าจอมตะกละ มันจึงรีบวิ่งแจ้นไปหานกกระสา มันมั่นใจว่าด้วยคอและจะงอยปากอันยาวของนกกระสา คงพอที่จะล้วงลงไปคีบก้างออกมาได้อย่างง่ายดาย

หมาป่าบอกนกกระสาว่า "ข้าจะตอบแทนเจ้าอย่างงาม เลยทีเดียว หากเจ้าดึงก้างออกมาให้ข้าได้" เจ้านกกระสาลำบากใจ มากกับการมุดหัวเข้าไปในคอหอยหมาป่า แต่มันเป็นสัตว์ที่มีความ ละโมบโดยธรรมชาติ มันจึงทำตามที่หมาป่าขอร้อง

พอหมาป่ารู้สึกวก้างชิ้นนั้นหลุดออกมาแล้ว มันก็เดิน จากไป "แล้วรางวัลของข้าล่ะ" เจ้านกกระสาร้องเรียกด้วยน้ำเสียง ร้อนรน "ว่าไงนะ" เจ้าหมาป่าคำรามพร้อมกับเดินไปเดินมา" เจ้ายังไม่ได้มันไปอีกหรือไง ยังไม่พออีกหรือที่ข้าปล่อยให้เจ้า มุดหัวลงไป ในปากของข้า โดยที่ข้าไม่จับคอของเจ้าเสียล่ะ"

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า อย่าคาดหวังผลตอบแทนจากการ รับผิดชอบต่อคนพาล